

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

08 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte: Toma Nadejda,

Judecătorii: Catan Liliana și Guzun Ion,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Doroftei Roman în numele inculpatului Furtuna Ivan, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2021, în cauza penală în privința lui

Furtuna Ivan xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 25.01.2017 – 20.12.2017;

Instanța de apel: 05.09.2019 – 08.06.2021;

Instanța de recurs: 11.08.2021 – 08.12.2021.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei (sediul Buiucani) din 20 decembrie 2017, Furtuna Ivan, a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) an și 6 (șase) luni.

În temeiul art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumul parțial al pedepsei aplicate prin prezenta sentință și pedeapsa aplicată prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2017 (*4 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis*), lui Furtuna Ivan i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, s-a cumulat integral la pedeapsa principală definitivă stabilită prin prezenta sentință, pedeapsa complementară sub formă de privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul administrării, gestionării, valorilor materiale și financiare pe un termen de 3 (trei) ani, stabilită prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 1a-1991/16 din 07 februarie 2017.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt că Furtuna Ivan, prin hotărârea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău nr.4-702/2015 din 17.11.2015, a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 318 alin. (1) Cod contravențional, fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 100 unități convenționale, ceea ce constituie 2000 lei, pentru faptul că nu a executat intenționat documentul executoriu nr. 2-736/15 emis de Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 20.01.2015 prin care s-a decis încasarea de la Furtuna Ivan în beneficiul lui Badalov Alexei cheltuielile pentru chirie și serviciile comunale în sumă de 23 720,05 lei, dobânda de întârziere în cuantum de 485,19 lei și 126 lei pentru serviciile de citare publică a pârâtului, iar în total suma de 37 509,05 lei. În scopul executării hotărârii nominalizate, debitorului Furtuna Ivan i-au fost aplicate mai multe interdicții, iar conform cererii din 05.06.2015, el s-a obligat în decurs de 10 zile să se prezinte împreună cu un apărător la biroul executorului judecătoresc pentru a comunica modalitatea de executare a documentului executoriu obligându-se totodată, de a se prezenta la data limită indicată în cerere. În acest sens, la 16 iunie 2015, fiind contactat telefonic de către executorul judecătoresc Iacob Miron, Furtuna Ivan i-a comunicat că refuză să execute documentul executoriu din motiv că nu are datorii față de Badalov Alexei.

Prin urmare, Furtuna Ivan se eschivează fără motive justificate de la executarea documentului executoriu, nu îndeplinește cerințele executorului judecătoresc, împiedicând prin acțiunile/inacțiunile sale executarea documentului executoriu cu nr. 2- 736/15 emis de Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 20.01.2015.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Furtuna Ivan a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 320 alin. (1) Cod penal, *neexecutarea hotărârii instanței de judecată*.

3. Avocatul Doroftei Roman în numele inculpatului Furtuna Ivan, a contestat sentința cu apel, solicitând repunerea în termen a apelului, casarea sentinței cu remiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță.

În motivarea apelului a invocat, că sentința a fost pronunțată în lipsa inculpatului și nu i-a fost adusă la cunoștință, în modul stabilit de lege. Or, în sensul art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, este prevăzută posibilitatea declarării apelului și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

A susținut, că atât pe parcursul urmăririi penale cât și judecării cauzei inculpatul nu a avut parte de apărare efectivă, deoarece după rezilierea contractului cu avocatul Pocaznoi Rodica, instanța nu a acordat termen pentru perfectarea unui contract cu alt avocat, fapt ce a încălcat dreptul la apărare al inculpatului.

A menționat, că prima instanță i-a stabilit lui Furtuna Ivan cea mai grea

pedeapsă din cele alternative stipulate în art. 320 alin. (1) Cod penal, fără să efectueze o analiză completă și minuțioasă a personalității inculpatului, ignorând criteriile de individualizare a pedepsei precum și scopul pedepsei penale.

În opinia avocatului, prima instanță greșit a dispus că inculpatul Furtuna Ivan urmează să execute pedeapsa stabilită în penitenciar de tip închis, contrar prevederilor art. 72 alin. (3) Cod penal, care stipulează că pentru categoria infracțiunilor ușoare se dispune executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

A invocat, că prima instanță a depășit limitele judecării cauzei și incorect a aplicat prevederile art. 84 Cod penal, pledând pentru lipsa în acțiunile lui Furtuna Ivan a elementelor constitutive ale infracțiunii, deoarece nu a fost demonstrată intenția de neexecutare a hotărârii, iar potrivit CEDO nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2021, a fost respins ca fiind inadmisibil apelul și menținută sentința primei instanțe.

4.1. În motivarea soluției pronunțate instanța de apel a indicat, că declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată declanșat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că, provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat.

Instanța de apel a stabilit că avocatul Doroftei Roman, a depus și semnat în numele inculpatului Furtuna Ivan cererea de apel asupra sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 20.12.2017, însă, la materialele cauzei penale lipsește confirmarea împuternicirilor acestuia de a reprezenta interesele inculpatului Furtuna Ivan și nici contractul de asistentă juridică încheiat cu ultimul, or, mandatul anexat la materialele cauzei este semnat, la rubrica numele și prenumele clientului, de către Railean Ana, prin urmare acesta nu a fost împuternicit de către inculpatul Furtuna Ivan.

Instanța de apel, reținând prevederile art. 67, 70 și 401 Cod de procedură penală, a constatat că la 30 august 2019, data depunerii apelului, avocatul Doroftei Roman nu dispunea de împuternicirile în modul stabilit, pentru depunerea cererii de apel și reprezentarea inculpatului Furtuna Ivan în proces.

Prin urmare, instanța de apel a conchis, că nu se va expune asupra motivelor invocate în cererea de apel, or, instanța de apel nici nu purcede la examinarea fondului apelului, *deoarece apelul este inadmisibil* atunci când legea indică expres persoanele care pot declara apel și modul de împuternicire a acestora, iar soluția de respingere a apelului, ca inadmisibil, nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal de către persoanele care pot declara apel.

5. Avocatul Doroftei Roman în numele inculpatului Furtuna Ivan, în temeiul

art. 427 alin. (1) pct. 4), 5) și 6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia și trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului menționează, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra posibilității repunerii în termen a apelului.

Subsidiar, avocatul accentuează, că Furtuna Ivan a fost reținut în Ucraina, la moment fiind pendinte procedura de extrădare a acestuia în Republica Moldova.

În opinia avocatului, motivarea deciziei nu este clară, și nu s-au oferit răspunsuri la toate capetele de cerere ale apărării.

Menționează, că la materialele cauzei lipsește dovada de primire a citației de către inculpat, adică ultimul nu a fost citat legal în instanța de apel. Cu atât mai mult acesta a fost reținut și urma să deruleze procedura de extrădare din Ucraina.

Mai mult, avocatul indică că a fost ales de inculpat pentru a-i reprezenta interesele în instanțele de judecată în temeiul contractului de asistență juridică, deoarece fiind reținut în Ucraina, soția acestuia a fost la Furtuna Ivan, unde a semnat toate actele și contractul de asistență juridică, iar instanța de apel eronat a concluzionat că avocatul Doroftei Roman nu dispune de împuterniciri în modul stabilit, pentru depunerea cererii de apel și reprezentarea inculpatului în proces.

6. Procurorul a depus referință la recursul declarat, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

Colegiul penal menționează, că potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică, dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din textul recursului declarat, Colegiul penal constată că avocatul Doroftei Roman invocă temeiurile prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 4), 5) și 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când: 4) *judecata a avut loc fără participarea inculpatului, când participarea lui era obligatorie potrivit legii*; 5) *cauza a fost judecată în primă*

instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate; 6) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Totodată, reieșind din textul recursului, se atestă că avocatul invocă argumente în susținerea dezacordului cu decizia instanței de apel cu privire la respingerea solicitării sale de repunere în termenul de atac și cu privire la constatarea lipsei împuternicirilor sale de a reprezenta interesele inculpatului, motive care se subscriu temeiului de casare prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Analizând decizia instanței de apel prin prisma erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, Colegiul penal constată, că astfel de erori de drept nu și-au găsit confirmarea la examinarea recursului declarat, dat fiind faptul, că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), (5), 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și hotărârea adoptată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, iar motivarea soluției fiind în corespundere cu dispozitivul hotărârii, acesta fiind clar.

Într-un prim aspect, Colegiul penal reamintește, că art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că *la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.*

Subsecvent, ce ține de partea pregătitoare a ședinței de judecată, Colegiul penal, accentuează prevederile art. 359 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit cărora, *președintele stabilește identitatea procurorului și a avocatului și documentele care confirmă calitatea și împuternicirile lor.*

Prin urmare, Colegiul penal precizează, că verificarea corectitudinii sesizării instanței de apel, face parte componentă din partea pregătitoare a ședinței de judecată.

Sub acest aspect, instanța de recurs conchide, că verificarea corectitudinii sesizării instanței de apel presupune că instanța urmează să verifice dacă sentința atacată este supusă apelului potrivit legii, dacă cererea de apel aparține unei persoane care este titular legal al dreptului de apel, dacă cererea de apel a fost declarată în termenul legal. *În cazul în care apelul este inadmisibil sau tardiv, judecata nu mai are loc, întrucât instanța de apel nu a fost sesizată în conformitate cu legislația.*

Drept urmare, instanța de recurs punctează că, pentru justa soluționare a prezentei cauze este relevant de a constata cu certitudine dacă avocatul Doroftei Roman a avut sau nu împuterniciri de a declara cererea de apel, în numele inculpatului Furtuna Ivan.

Pentru clarificarea acestei chestiuni, instanța de recurs ține să remarce că, potrivit art. 401 alin.(2) Cod de procedură penală, pot declara apel în numele persoanelor menționate la alin. (1) pct. 2) - 4) și apărătorul sau reprezentantul lor legal.

Cu privire la dreptul de apărare se subliniază că, în jurisprudența constantă a CtEDO, reglementarea acestui drept este de natură să pună în evidență importanța unui proces echitabil, specific oricărei societăți democratice. Astfel, art. 6 parag. 3 lit. c) CEDO, recunoaște dreptul fiecărui acuzat de a se apăra singur sau prin apărător, însă textul articolului vizat nu precizează condițiile de exercitare a acestui drept, lăsând statelor contractante alegerea mijloacelor ce permit efectivă lui realizare, astfel încât acestea să fie compatibile cu exigențele unui proces echitabil.

La caz, se constată că la examinarea cauzei în prima instanță, în urma rezilierii contractului cu avocatul ales, interesele inculpatului Furtuna Ivan au fost reprezentate de avocații desemnați de Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat – Andriuța Roman și Taban Natalia, mandatele cărora sunt anexate la materialele cauzei. (f.d. 159, 172; vol. I)

Astfel, se constată că la examinarea cauzei în ordine de apel, cererea de apel este declarată de către un alt avocat, Doroftei Roman, ales pentru a reprezenta interesele inculpatului.

În acest caz urmează a se reține că, modalitatea de confirmare a împrumuturilor oferite de către inculpat apărătorului său, a fost reglementată de către legiuitor în dispoziția art. 70 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, unde este stipulat că avocatul ales poate fi admis în procesul penal în calitate de apărător la invitația bănuțului, învinutului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia precum și la solicitarea altor persoane cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere.

Din conținutul normei precizate, prin „*invitația inculpatului*” trebuie de înțeles inițiativa acestuia de a-i fi reprezentate interesele în apel de către un avocat concret, altul decât cel care a participat în primă instanță.

Prin urmare, avocatul declarând apelul în numele inculpatului împotriva sentinței primei instanțe, urmează să anexeze la apel mandatul, care trebuie completat în corespundere cu cerințele expuse în Hotărârea Guvernului nr.158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar, cu modificările ulterioare.

În acest sens, Colegiul penal va reține și stipulările art. 68 alin. (5) Cod de procedură penală, potrivit cărora apărătorul nu este în drept fără consimțământul persoanei a cărei interese le apără să întreprindă acțiunile prevăzute în dispoziția normei prescise, dacă ele nu sunt expres indicate pe verso-ul mandatului sau, după caz, în procura întocmită la cererea clientului, în modul stabilit de lege. Respectiv, efectuarea de către apărător a cel puțin a unei acțiuni prevăzute la

art. 68 alin. (5) Cod de procedură penală, cade sub sancțiunea nulității, dacă aceasta nu îndeplinește/respectă cerințele menționate mai sus. În cazurile când se va constata că lipsește semnătura inculpatului de pe verso-ul mandatului, din motive de imposibilitate de a o aplica (aflarea peste hotarele țării, internarea într-o instituție medicală, etc.) apelantul trebuie să anexeze la apel o cerere scrisă personal de către inculpat și semnată de acesta sau, după caz, procura în original.

Verificând actele cauzei, Colegiul penal constată că, avocatul Doroftei Roman care a declarat apel și recurs ordinar anexează mandatul, care urmează a fi completat în corespundere cu cerințele expuse în Hotărârea Guvernului nr.158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului.

Astfel, în mandatul prezentat, în mod obligatoriu, se indică că avocatul este împuternicit pe cauza penală concretă să exercite în numele inculpatului căile de atac, numărul contractului de asistență juridică și data semnării, iar pe verso se înserează: împuternicirile avocatului, numele și prenumele clientului și semnătura clientului sau, după caz, a avocatului (art.6, pct.1 lit. h) și pct.2 lit.a1) și b) din Hotărârea Guvernului nr.158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar).

La materialele cauzei a fost anexat mandatul avocatului Doroftei Roman pentru instanța de apel, datat cu 29 august 2019, fiind semnat de soția inculpatului Furtuna Ivan, fără a prezenta dovada împuternicirilor acesteia, or la materialele cauzei lipsesc careva înscrisuri ce ar confirma că inculpatul Furtuna Ivan a împuternicit-o pe soția sa Railean Ana să încheie contract din numele acestuia cu avocatul pentru a-i reprezenta interesele.

Astfel, nu se constată că, inculpatul a dat acordul ca avocatul Doroftei Roman să-i reprezinte interesele în calitate de apărător și în mod expres dreptul de a întocmi, semna și depune cererea de apel/recurs în numele său. Mai mult, instanța de recurs apreciază ca declarative argumentele invocate în recurs precum că avocatul Doroftei Roman a participat și pe alte cauze penale în privința lui Furtuna Ivan, ultimul manifestându-și consimțământul exteriorizat în acest sens.

Sub acest aspect, Colegiul penal reține că, în cazurile când se constată că lipsește semnătura inculpatului de pe verso-ul mandatului, apelantul/recurentul trebuie să anexeze la apel/recurs o cerere scrisă personal de către inculpat și semnată de acesta sau, după caz, procura în original. În acest context, Colegiul penal reiterează că, potrivit art. 70 alin. (8) Cod de procedură penală, persoana care pretinde să participe în cauza dată în calitate de apărător, dar nu prezintă documentele ce îi confirmă calitatea și împuternicirile de apărător nu este admisă să participe la desfășurarea procesului penal în calitatea respectivă, fapte, ce impun concluzia că cererea de apel, înaintată de avocatul Doroftei Roman în numele inculpatului Furtuna Ivan, este inadmisibilă.

Astfel, instanța de recurs constată, că instanța de apel corect a concluzionat că avocatul Doroftei Roman nu poate fi recunoscut ca titular al dreptului de a contesta cu apel hotărârea menționată mai sus, din care motiv apelul a fost respins ca inadmisibil, iar judecata nu a mai avut loc, întrucât instanța de apel nu a fost sesizată corespunzător legislației.

Din aceste considerente, Colegiul penal nu examinează criticile recursului privind repunerea în termenul de apel, pronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel, citarea legală și pretinsa încălcare a dreptului la apărare.

La caz, Colegiul penal reține, că în concepția Curții Europene, art. 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (cauza *Van de Hurk v. Olanda*, nr. 16034/90 din 19 aprilie 1994, *Immeubles Groupe Kosser v. Franța*, nr. 38748/97 din 09 martie 1999).

Prin urmare, raportând situația reținută în cauză, la prevederile art. 422, 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal conchide, că recursul declarat de avocatul Doroftei Roman în numele inculpatei Furtuna Ivan este inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat

8. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Doroftei Roman în numele inculpatului Furtuna Ivan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2021, în cauza penală în privința lui **Furtuna Ivan xxxxx**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **10 februarie 2022.**

Președinte

Toma Nadejda

Judecătorii

Catan Liliana

Guzun Ion